

Vrijdag 3 augustus 1917 – ochtendeditie

Parijs, 2 augustus. Officieel: In België blijft het slecht weer.

Parijs, 2 augustus. Officieel avondbericht: Onze artillerie heeft alle pogingen van de Duitsers om Bikschote aan te vallen verijdeld.

Tussen 21 en 31 juli hebben de Franse vliegers tal van Duitse toestellen geveld en bovendien 41.000 kilo bommen op verschillende plaatsen geworpen, o.a. op de stations van Roeselare, Metz, Thionville, op kampen in het bos van Houthulst, bij Spincourt in het Suippedal en op munitiedepots in de streek van Laon. Er is veel schade aangericht.

Londen, 2 augustus. Officieel: Gedurende de laatste twee etmalen heeft het voortdurend hard geregend.

In de nabijheid van de spoorweg Ieper-Roeselare, waar de vijand er gistermiddag ten koste van grote verliezen in geslaagd was voet te krijgen in onze voorste stellingen, hebben wij de Duitse infanterie gisteravond in een tegenaanval op alle punten weer teruggedreven en onze vroegere linie geheel hersteld.

Op de rest van het slagfront bij Ieper geen verandering.

Londen, 2 augustus. Officieel avondbericht: In de loop van de ochtend en de middag heeft de vijand een reeks verwoede en vruchteloze pogingen gedaan om de grond ten noordoosten van Ieper te heroveren. De toenemende omvang van de verliezen niet tellend, hebben sterke afdelingen vijandelijke troepen bij herhaling onze stellingen van de spoorweg Ieper-Roeselare af tot St.-Juliaan aangevallen. In alle gevallen werden de vijandelijke linies door ons artillerie-, sper- en infanterievuur gebroken en uiteengejaagd.

Berlijn, 2 augustus. Officieel avondbericht: Bij regenachtig weer vuurstrijd van wisselende hevigheid.

Londen, 2 augustus. De Star schrijft: Naar het schijnt vergiste Parijs zich toen het de vorderingen van dinsdag opvatte als het begin van een slag die weken zou duren. Er verluidt nu dat de operaties een beperkte strekking hadden evenals de verovering van de hoogterug van Mesen.

In een hoofdartikel zegt de Star: Na drie jaar oorlogvoering moest men de Napoleontische gedachtegang over een modern offensief verleerd hebben. Zelfs een schooljongen dient nu beter te weten dan menige wijsneus die een Waterloo na elke aanval verwacht. De omstandigheden zijn geheel veranderd door de getallen der troepen en de gebruikte werktuigen.

Parijs, 1 augustus. De militaire medewerker van de Petit Parisien bespreekt de eerste resultaten van de slag in Vlaanderen. Die van de eerste dag zijn uitstekend, maar men moet niet vergeten, dat deze slag weken en weken zal duren. Het is een strategische slag, waarin de Engelsen en de Fransen, die daarin samenwerkend optreden, middelen aanwenden, als tot dusver nog niet het geval was. Ten zuidoosten van Ieper zijn Franse troepen ingevoegd tussen de Belgische en de Engelse troepen. De troepen, waaraan is opgedragen, Duitse stellingen te nemen, worden aangevoerd door de Franse generaal Anthoine, die in de laatste slag in Champagne een belangrijke rol heeft gespeeld en door de Engelse generaals Gough en Plumer.

Het bevel tot de aanval werd 's ochtends om 4 uur gegeven, maar 's nachts reeds begon generaal Anthoine zijn beweging. Hij had een groot deel van zijn troepen de IJzer laten overtrekken, toen de

artillerie, die de hele nacht de twee voorste stellingen van de Duitsers was blijven beschieten, op de derde linie begon te hameren.

De Franse en Engelse troepen rukten vooruit zonder verzet te vinden. Ze namen bezit van de eerste Duitse linie. De grond was geheel omgewoeld.

Na een korte rust in de slag, waarin de artillerie zijn vuur weer verder richtte, hernamen Fransen en Engelsen hun loop en namen de tweede linie, van Diksmuide tot aan het zuiden van de weg van Ieper naar Roeselare, met hetzelfde gemak als de eerste, behalve op de rechtervleugel waar de Engelsen sterke tegenstand vonden.

Aan het einde van de dag hielden Engelsen en Fransen op een front van 20 km de twee eerste Duitse stellingen bezet. Ze hadden een vooruitgang van ongeveer 3 km diepte bereikt.

Londen, 2 augustus. Reuters correspondent in het Britse hoofdkwartier seint heden:

De Duitsers zijn klaarblijkelijk erg verbouwereerd, dat wij zo veel hoog terrein langs de rug van Pilkem hebben ingenomen. Ze deden verscheidene vertwijfelde tegenaanvallen. Ons overwicht op het stuk van de artillerie maakt het ons geschut mogelijk, een gestaag spervuur op de versterkingstroepen gericht te houden. Aflossingstroepen zijn daardoorheen opgevoerd, voordat ze zich ook maar enigszins ten aanval konden bereiden.

Eén feit komt met elke grote slag in een scheller licht te staan en wel, dat de partij, die in artilleriemacht de baas is, van haar infanterie het meeste partij kan trekken.

Bij de vooruitgang van verleden dinsdag hadden onze troepen eigenlijk maar weinig te vechten. De gesteldheid van de bodem bemoeilijkt een doeltreffende bijstand door de artillerie.

Ik geloof dat de beste maatstaf voor het tot dusver door ons behaalde succes schuilt in het draadloze telegram uit Duitsland, hetwelk er zo hartelijk op los liegt, dat het op ons allerbemoedigendst werkt. Het verlies van ongeveer 100 officieren en heel wat meer dan 5000 anderen als gevangenen alleen als een grote overwinning uit te kramen, geeft blijk van een eigenaardige geestestoestand. Mogen ze nog veel meer zulke overwinningen behalen!

De oorlog.

Camille Huysmans, de secretaris van het internationale socialistische bureau, heeft zich tegenover de Stockholmsse correspondent uitgelaten over de vooruitzichten van de internationale conferentie, die hij vooral gunstig acht nu de Engelse en Franse partijen waarschijnlijk vertegenwoordigd zullen zijn. Het is niet uitgesloten dat onder de deelnemers ministers zullen zijn, als Tacetelli, Thomas, Henderson en Vandervelde. Door hun bemiddeling is misschien een brug te slaan van de conferentie naar de oorlogskabinetten.

De socialistische elementen van de oorlogvoerende volkeren zijn tijdens de oorlog het meest gematigd gebleken. Daarom is het logisch, dat zij de toenadering voorbereiden, die nodig is voor de onderhandelingen. Om dat doel te bereiken acht Huysmans het echter nodig, dat de democraten van alle schakering in Duitsland de moed vinden, om aan de militaire, reactionaire autocratie een einde te maken, door een verregaande democratisering van het parlement. De meerderheidsmotie van de Rijksdag blijft een "vod papier" zolang ze niet in daden wordt omgezet.

De Duitse regering tracht de democratische stroom te stuiten, door onthullingen over vermeende inlijvingsoogmerken van Frankrijk openbaar te maken. Aangenomen dat die onthullingen geheel juist zijn, dan zou het nog niet minder juist zijn, dat het Franse parlement, dit is de Franse democratie, de politiek van haar regering heeft gewraakt, en in Frankrijk is het parlement meester van de toestand. Briand is geen minister, Paléologue geen gezant meer, en Ribot veroordeelt evenals Thomas elk imperialisme.

Engeland en Oostenrijk zijn volkomen bereid tot een vergelijk, daar Rusland de onaantastbaarheid van Oostenrijk wil ontzien en Oostenrijk aan het republikeinse Rusland geen eisen zal stellen. Het Poolse vraagstuk behoeft Oostenrijk en Rusland niet te verdelen. Van de goede wil van Duitsland hangt dus alles af; is het niet bereid die te tonen, dan draagt het de verantwoordelijkheid voor een nieuwe winterveldtocht.

Dr. Michaëlis heeft in zijn verklaring aan de Duitse journalisten een eerste stap gedaan. In vele kringen vraagt men zich intussen af of hij niet beter had gedaan, ondubbelzinnig te zeggen wat hij wil. Hij diende in de eerste plaats op te houden, van overwinningen te spreken. De gehele wereld verwacht dat de Duitse arbeidersklasse en degenen onder de Duitse bourgeoisie die de toestand helder inzien, - zoals Erzberger - een beslissende beweging beginnen. Dan zou het mogelijk zijn, een goede grondslag voor een duurzame vrede te leggen.

De Vossische Zeitung tekent hierbij aan dat de twijfel van Huysmans aan de moed van de Duitse democratie om de Rijksdagmotie in daden om te zetten, ongegrond is. De motie was op zichzelf reeds een daad, die er toe heeft geleid dat de rijksregering zich op het standpunt van die motie heeft gesteld en daardoor de richting van haar politiek heeft bepaald.

Het blad is het niet eens met Huysmans, waar deze aan de Franse volksvertegenwoordiging – in tegenstelling met de Duitse – overwegende invloed op de richting van de politiek toekent. Op het stoffelijke bewijs daarvan wachten wij nog steeds, zegt de Vossische Zeitung. De val van het kabinet Briand bewijst niets; hij zou eerst iets betekenen indien de persoonsverandering tot een verandering van stelsel had geleid en daarvan is niets gebleken. Wat Huysmans in dat opzicht over het kabinet-Ribot zegt, strookt weinig met de jongste verklaringen van de Franse premier.

Terecht zegt Huysmans dat tussen Oostenrijk en Rusland geen tegenstelling meer bestaat, maar hij had beter gedaan, ook Duitsland erbij te nemen, want als hij de laatste gebeurtenissen in Duitsland goed beoordeelde dan zou zijn bezorgdheid over de houding van Duitsland in het Poolse vraagstuk merkbaar afnemen.

Met Huysmans' lof over Erzberger als het type van de verstandige Duitse politicus is de Vossische het niet eens, vooral na diens uitlating tegen een Zwitsers journalist, dat een kort onderhoud van hem met een der leidende Engelse staatslieden alles in het reine zou brengen. Die woorden bewijzen dat Erzberger de Engelse politiek niet doorziet, die er op uit is toenadering tussen de staten van het Europese vasteland en dus de vrede, te verhinderen.

De Belgen en de levensduurte.

Ste. Adresse, juli.

Bij een bezoek aan de instellingen van de coöperatieve vereniging, Het Belgisch Gezin, te Havre, is de voorzitter zo vriendelijk geweest mij de cijfers van de algemene stand van zaken mede te delen. Die cijfers zijn sprekend en het mag verwacht worden, dat, wanneer

binnenkort de balans is opgemaakt, reeds het eerste levensjaar een buitengewoon voordelig aanzien zal hebben.

Die cijfers van de tot nu toe bereikte totaalverkoop bedragen: Voedingsmiddelen 457.389,86 F, bier- en eethuizen 254.737,52 F, slagerij 150.080,35 F, samen 862.207,73 F.

Men mist de bakkerij. Maar dat de coöperatie zich op dat gebied niet behoeft te begeven (evenmin als op dat der schoenmakerij) weet iedereen, die hier het smakelijke brood van de grote bakkerij van het invalidentepot van de "Sous-Brettonne" at, dat aan alle Belgen wordt geleverd.

Het omzetcijfer van de slagerij is vooral van betekenis om daaruit een indruk af te leiden omtrent de welstand van het vluchtelingengezin. Temeer, daar in de slachterij van de coöperatieve in hoofdzaak het arbeidersgezin koopt, waar de andere categorieën in de slachterijen van de verschillende diensten hun vlees betrokken.

Eenzelfde gevolgtrekking zou ten aanzien van de bier- en eethuizen tot gewaagde veronderstellingen voeren. Maar hoewel het gerstenat allerminst versmaad wordt, komt toch het hoge omzetcijfer vooral voor rekening van de eethuizen, waar de Vlaamse keuken haar beroep handhaaft.

Welk een groeikracht in deze coöperatie zit moge blijken uit de omzetcijfers van de twaalf maanden, van het eerste juist voltooide jaar; juli 1916, 2474,20 F; augustus 1916, 9360,98 F; september 1916, 26.394,50 F; oktober 1916, 36.394,31 F; november 1916, 55.767,40 F; december 1916, 70.683,44 F; januari 1917, 66.369,71 F; februari 1917, 73.516,88 F; maart 1917, 113.754,60; april 1917, 120.217,37 F, mei 1917, 135.317,10; juni 1917, 152.057,04. Totaal 862.207,73 F.

Het spreekt vanzelf dat het bestuur der coöperaties heeft getracht de inrichtings- en bedrijfskosten zo gering mogelijk te doen zijn. Voor de winkels werden gemakkelijk leegstaande magazijnen gevonden, terwijl bv. voor de bier- en eethuizen bestaande grote winkelhuizen werden ingericht. In het geheel werd voor inrichtingskosten niet meer dan 22.000 F uitgegeven, waar tegenover staat, dat het eethuis in het midden der stad thans reeds zo de "loop" heeft, ook van niet-Belgen, dat de gegadigden voor de overname bij het vertrek der Belgen reeds een inschrijving gedaan hebben. Dat eethuis is reeds naar Normandische opvatting een "fonds" eerste klasse, dat een waarde heeft, waardoor de installatiekosten ver worden overschreden. Dit "fonds" bestaat uit het opvolgingsrecht van de huurakte, een specifiek Normandisch gebruik, waarbij alleen reeds uit de "succession du bail" bij verandering van huurder of eigenaar fabelachtige sommen worden geslagen.

Het bestuur van deze coöperatie biedt geen verschil met die bij ons, tenzij op het punt van de vergoedingen aan bestuurders, tantièmes, enz., die hier achterwege blijven. Buiten het eigenlijk personeel, verricht ieder zijn diensten volkomen belangloos en komt dus het maximumvoordeel aan verbruikers- en hulpfonds.

De voordelen, door "Het Belgisch Gezin" voor de verbruikers behaald, zijn zeer groot. Evenwel verkeert men ook in dat opzicht juist in een overgangsstadium. Er zijn namelijk nieuwe plannen in uitvoering, waardoor de inkoop op nog veel voordeliger grondslag, dan tot dusver geschiedde, zal kunnen worden verricht en de transporten ook op billijker wijze kunnen worden geregeld, maar het is op het ogenblik niet het tijdstip om daarover te schrijven. Vooreerst moeten daarvoor de jaarcijfers worden afgewacht en bovendien kan omtrent de nieuwe wijze van aankoop niet uit de school worden geklapt. Evenwel moet hier uitdrukkelijk worden vastgesteld, dat "Het Belgisch Gezin" alle bevoorrechtiging heeft

afgewezen, noch steun van buiten ontvangt en dus op dezelfde concurrentiekracht berust als de winkeliers uit Havre. En toch blijken de voordelen verrassend groot te kunnen zijn.

Toen de zaak te Havre bloeide, was het vanzelfsprekend, dat men ook de vluchtelingen in de provincies te hulp wilde komen, hetzij door het behulpzaam zijn bij de oprichting van zustercoöperaties in vluchtelingenmiddens, hetzij door de vluchtelingen, verspreid of in vereniging, in staat te stellen in de coöperatie te Havre inkopen te doen. De eerste pogingen zijn buitengewoon goed ontvangen, maar ... deerlijk mislukt tengevolge van de transportcrisis, waardoor de koopwaar niet vervoerd kon worden. Nu deze crisis voorbij schijnt en de verzendingen steeds meer en meer normaal plaats hebben, wordt opnieuw een proef genomen, met krachtiger middelen bovendien, zodat "Het Belgisch Gezin" weldra over een zeer groot deel van Frankrijk zijn heilzaam werk zal kunnen uitstrekken.

"Het Belgisch Gezin" is een voorbeeld ten goede. Er mogen wat neringdoenden zijn, die met een schuin oog kijken naar de winkel met de Belgische vlag en het Vlaamse opschrift, over het algemeen heeft de coöperatie een zeer goede indruk gemaakt en vindt het voorbeeld navolging. Er heeft zich in het nijverheidsgebied van de stad reeds een sterke combinatie gevormd om voor de werklieden van enige zeer grote ondernemingen een soortgelijke inrichting te openen. In de drukste winkelstraat is reeds een der grootste magazijnen, tot dusver een modewarenhuis, gehuurd, waarbij alleen voor het recht van opvolging der huurakte 100.000 frank werd betaald.

Inmiddels bewijst "Het Belgisch Gezin" dat de ondernemingsgeest der vluchtelingen en hun zin tot samenwerking niet gedooft zijn en bovendien mag er op gewezen worden, dat het bestaan en het bloeien der coöperatie niet belet, dat het aantal Belgische

particuliere ondernemingen en neringen met de dag groter wordt. Ondernemingsgeest weet zich steeds een plaats te veroveren.

Vrijdag 3 augustus 1917 – avondeditie

Londen, 3 augustus. De militaire medewerker van de Times schrijft: Stellig is nooit een slag door de vijand met meer ophef vooraf aan de wereld aangekondigd dan die welke Haig dinsdag begon. De hele Duitse pers heeft er weken van tevoren over geschreven en Hindenburg had voor ons front niet alleen een grote massa troepen, maar ook een ongewoon groot aantal kanonnen samengetrokken, en de Duitse vliegers vochten verwoed om de overmacht in de lucht. Het argument van een verrassing gaat niet op en kan niet gebruikt worden tot verklaring van de nederlaag. De Duitse officiële berichten, die onder Ludendorff's inspiratie zo breedsprakig en leugenachtig zijn geworden, schrijven aan de Engelse bevelvoering weer als gewoonlijk weide oogmerken toe.

Het zou zeker heel aangenaam zijn, om alle plannen uit te voeren, die de vijand ons toeschrijft, maar in deze dagen van de loopgraafoorlog, waarin de gelegenheid om te manoeuvreren beperkt is, zullen verstandige bevelhebbers, al leiden zij aanvallen in richtingen, die door strategische beginselen worden voorgeschreven, niet veel verder zien dan hun onmiddellijke doeleinden. Hindenburg en Ludendorff zijn mannen van het oosten, die van het westen weinig af weten. Anders zouden zij niet zulke kinderachtige onzin over "trechterstellingen" van de Duitsers ten oosten van Ieper schrijven. Het zou goed zijn, als wij onze loopgraafkaarten van de Duitse stellingen openbaar maakten. Daaruit zou men kunnen zien, dat het gehele front een volkomen netwerk van draadversperringen, loopgraven en redoutes was, en dat sterk verdedigde bossen, dorpen

en posten een diepe verdedigingszone, die ontzaglijk sterk was, vormden.

Ofschoon het Russische offensief de Duitse staf verontrustte en maakte dat hij in allerijl een paar divisies naar Galicië zond, waren er nog op 31 juli 150 Duitse divisies in het westen en was de vijand zeer sterk van de Leie af in noordelijke richting. Ludendorff's bewering, dat een trechterlinie door zwakke Duitse troepen tegen onze overweldigende massa's bezet werd gehouden, is een product van zijn verbeelding en zou, als ze waar was, de Duitse bevelvoering beroven van de weinige flarden van haar vroegere reputatie.

Wat wij moeten bewonderen, is het methodische karakter van onze moderne wijze van aanval, die van een bepaald punt vordert als de onweerstaanbare gang van het noodlot. Gegeven de buitengewone moeilijkheden van het terrein, de verdedigingswerken en de sterkte van de verdedigers, zal de openingsfase van de derde slag bij Ieper altijd beschouwd worden als een wonderbaarlijke verrichting van het Engelse leger, die haar uitvoerde, en van het dappere leger van generaal Anthoine, dat zo uitstekend op onze linkervleugel samenwerkte.

Tot de delen, die aan onze troepen waren aangewezen, behoorden geen hoofdstellingen van de artillerie en bijgevolg verwachtte men geen grote buit aan kanonnen. Verontrust door zijn grote verliezen aan kanonnen in vorige veldslagen met ons, had de vijand zijn kanonnen wijselijk een heel eind naar achteren toe gebracht, om ze te redden ten koste van zijn infanterie of ten minste die kanonnen te redden, die aan de aandacht van de contrabatterijen ontsnapten.

De Duitse infanterie vocht minder dapper dan gewoonlijk en velen namen voor de infanterieaanval de vlucht. Het terrein maakt het slechts ten dele mogelijk, om diepe schuilplaatsen te maken en onze

gewone buit bij het doorsnuffelen van zulke schuilplaatsen was daarom minder dan gewoonlijk.

Wij moeten het succes van de 31^e juli verklaren uit het bewonderenswaardige stafwerk, verder uit het uitstekende werk van de Engelse en de Franse artillerie en tenslotte uit de dapperheid van de infanterie, die tengevolge van het ongunstige weer, nadat zij haar doelen had bereikt, beroofd werd van de steun van vliegtuigen en artillerie en daarom een bijzonder moeilijke taak had.

Haig heeft slechts een fractie van de troepen, waarover hij beschikt, gebruikt en heeft drie maanden van tamelijk goed campagneweer voor zich.

Bern, 3 augustus. De Corriere della Sera verneemt van het Engelse front in Frankrijk, dat vier vijfden van het gehele Engelse leger in Vlaanderen voor de beslissende slag gereed staan.

Berlijn, 3 augustus. De tweede dag van de grote aanval in Vlaanderen is het de Engelsen nergens gelukt vooruit te komen. Ze verloren intengendeel op verschillende plaatsen de terreinwinst van de eerste dag. De 1^e augustus begon met stortregen, maar de treffende kalnte in de Engels-Franse aanvalsartillerie werd veel minder door het slechte zicht veroorzaakt dan door de krachtige afweer van de Duitse batterijen. De gehele ochtend beperkten de Engelsen zich tot zwakke aanvalshandelingen, bv. patrouilleaanvallen ten oosten van Oosttaverne, die glad afgeslagen werden. In de streek van Hollebeke werden de Engelse voorbereidselen tijdig ontdekt en een hier ontworpen aanval werd door ons vernietigingsvuur verijdeld. Eerst tegen de middag namen de Engelsen het artillerievuur weer op. Om twee uur begon er een sterk vernietigingsvuur van Bikschote tot aan de Leie, dat van vier uur af in de sector Langemark-Hollebeke tot trommelvuur aangroeide. Aan de 's avonds om half zeven

ondernomen sterke aanvallen namen, behalve Australiërs en Nieuw-Zeelanders, nog andere nationaliteiten deel. Bij de aanvang op Langemark probeerden de Engelsen door het spuiten van vuur aan beide zijden van de spoorlijn vooruit te komen. In verbitterde gevechten werden ze echter afgeslagen en over Steenbeek teruggeworpen. Ook op alle andere plaatsen waren de aanvallen van de Engelsen evenzeer zonder resultaat en even rijk aan verliezen. Bij St.-Juliaan werd de nadering der Engelsen door krachtig vuur verhinderd. Bij Frezenberg-Westhoek is verbitterd gestreden, met het resultaat dat de Engelsen overal teruggeworpen werden en de Duitse linies op tal van plaatsen verder vooruitgeschoven konden worden. Hetzelfde lot ondergingen de Engelse aanvallen tussen Hooge en Hollebeke, waar de voorste gelederen der Engelsen door het flankvuur van de Duitse batterijen ten zuiden van de Leie de zwaarste verliezen leden. Overal ontbrak aan de Engelse aanvallen de vastberadenheid van de eerste aanvalsdagen. Moeilijk en zwaar trokken hun stormgolven over het omgewoelde terrein voort. Steeds weer geraakten zij in ons flankvuur, zodat hun kracht en hun aanvalsgesest gebroken waren voor de Duitse tegenaanval hen met onweerstaanbare kracht trof. Bij de herovering, in de ochtend van 31 juli, van de gedeeltelijk opgegeven Duitse stellingen kon men een overzicht krijgen over de schrikwekkend hoge verliezen, waarmee de Engelsen hun kleine, terstond weer verloren terreinwinst betaald hadden. Het terrein was er met Engelse gesneuvelden bezaaid, die dikwijls in dichte gelederen neergemaaid waren.

De oorlogstoestand.

In Vlaanderen is de enige verandering, dat de Engelsen de Duitsers weer teruggeworpen hebben uit het stuk van hun linie bij de spoorweg Ieper-Roeselare, dat bij een Duitse tegenaanval genomen was. De Londense Star meent te kunnen verzekeren, dat het doel van het offensief slechts beperkt was en men er niet het voorspel van een

langdurige slag moet in zien, zoals te Parijs verklaard was. Van Duitse zijde houdt men vol, dat de geallieerden verstrekkende oogmerken hebben gehad en dat die voorlopig verijdeld zijn. Men zal moeten afwachten wat er achter het gordijn van regen, dat nu in Vlaanderen hangt, te voorschijn zal komen.

Militaire beschouwingen.

Van militaire zijde schrijft men ons:

De grote slag in Vlaanderen is begonnen!

Volgens het officiële Duitse legerbericht van 1 augustus, één der geweldigste slagen van het die dag ten einde lopende derde oorlogsjaar, waarbij door de Engelsen en Fransen strijdmassa's zijn ingezet, zoals tot dusver nog nergens, zelfs niet door Broessilof in het oosten. Reeds geruime tijd waren we op grote gebeurtenissen op het westelijk front voorbereid, want veertien dagen lang keerde telkens in de officiële Duitse berichten te mededeling terug: "De artillerieslag in Vlaanderen duurt voort." Nu en dan werd dit nog uitgebreid door toelichtingen, die de aandacht vestigden op de wederzijdse buitengewone krachtsinspanning bij het gruwzame vernietigingswerk. Zo luidde het op 29 juli: "De artilleristische krachtsontwikkeling vormt het maximum in massale uitwerking, dat in deze oorlog reeds bereikt is."

Inderdaad de geweldige voorbereidende artilleriestrijd neemt een omvang, zoals men alleen voor de vestingoorlog had voorzien. Trouwens de strijd om de zo geducht versterkte stellingen in het westen draagt alle kenmerken van de vestingslag en de gehele oorlogvoering, zoals zij zich heeft ontwikkeld, van een reusachtige belegeringsslag tegen de zich zeer actief verdedigende centrale mogendheden.

Met de verstijving der fronten en naarmate de centralen meer en meer van het strategisch offensief in het strategisch defensief werden gedrongen, trad dit karakter meer op de voorgrond. Wel deden de belegerden geduchte uitvallen, die hun verademing brachten en waarbij de belegeraars gevoelige klappen ontvingen, maar de insluitingslinie voorgoed verbreken konden zij niet.

Thans is weer zulk een uitval gaande, ingeleid door de doorbreking van de oostelijke insluitingslinie bij Zloczow. Nog voortdurend winnen de uitvallers terrein en de gevolgen laten zich nog niet overzien.

De vergelijking met een belegering gaat nu in zover niet op, dat de belegeraars niet in staat zijn elkaar rechtstreeks en onmiddellijk te ondersteunen, al is dit, behalve aan de reusachtige afstanden, voornamelijk te wijten aan het feit, dat de insluiting nog niet geheel voltooid is. Die onderlinge ondersteuning kan daardoor slechts verleend worden door in andere aanvalszones de krachten van de verdediger zoveel mogelijk in beslag te nemen en we vestigden er in onze vorige beschouwingen dan ook de aandacht op, dat, zo ooit, juist thans op het westelijk front offensieve bewegingen op grote schaal nodig waren.

Die bewegingen zijn dan nu losgebroken, zowel aan de Chemin des Dames, waar ze slechts van zeer beperkte omvang waren, als in Vlaanderen, waar ze zich ontwikkelden tot een van die geweldige bloedige worstelingen, waaraan deze oorlog zo rijk is en waarbij de ontzaglijke offers aan goed en bloed tot nog toe niet tegen de resultaten opwegen. Het actieve slagfront heeft zich daarmee verder naar het noorden uitgestrekt en zich uitgebreid van het gebied, waar de Engelsen zich na de slag bij Wijtschate nestelden tot 12 kilometer ten noorden van leper.

De Engelsen verrichtten bij deze over een frontbreedte van 25 km uitgevoerde stoot het voornaamste werk. Van uit het terrein om leper en ten zuiden daarvan liepen zij de stukgeroffelde Duitse stellingen onder de voet en bestormden het Heiligdombos en de dorpen Hooge, Westhoek, St.-Juliaan en Pilkem, terwijl ten noorden daarvan de Fransen zich van Bikschote meester maakten. Gewaarschuwd door de veertiendaagse artillerievoorbereiding hadden de Duitsers in de bedreigde strook, zover zulks mogelijk bleek, hun oorlogsmateriaal in veiligheid gebracht en sterke reserves gereed gehouden, die onmiddellijk tot de tegenaanval overgingen. Bikschote kwam weer tijdelijk in Duitse handen en St.-Juliaan ging voor de Engelsen weer verloren. De strijd gaat met heftigheid voort.

Mag men de uitingen in de Franse pers geloven, dan zijn de geallieerden niet voornemens hun krachtsinspanningen hier spoedig te staken. Algemeen verneemt men hier van operaties, die tijd vorderen en die hardnekkig en voorzichtig zullen worden uitgevoerd. Het weer begunstigt de onderneming niet, want, al hebben de Duitsers daar even goed van te lijden, voor een offensief, waarbij de voorwaartse beweging toch op de voorgrond staat, zijn modderige wegen en granaattrechters, die zich tot meer dan manshoogte men water vullen, geen gunstige factoren. In het door het geschutvuur doorploegde en tot een brijachtige massa omwoelde terrein, waar het aanleggen van verdedigingswerken ongehoorde inspanningen eist, wordt het zelfs uiterst moeilijk zich te handhaven.

Het laat zich dan ook niet aanzien, dat de slag in Vlaanderen voor de geallieerden een succes zal worden, dat ook maar enigszins tegen het débacle in het oosten opweegt. Dat men daarop gehoopt had is wel waarschijnlijk, al geloven we niet, dat dit offensief uitsluitend werd ondernomen om voor de Russen verlichting te brengen. Vermoedelijk bestond het plan voor deze onderneming reeds lang en zou ze eveneens zijn uitgevoerd als Kornilof's aanvankelijk succes op

het oostelijk front zich tot een grootse operatie had uitgebreid. Misschien was dan de kans groot geweest, dat er dan meer reserves aan het westelijk front waren onttrokken dan thans.

Hoewel het zeker is, dat de centralen van de binnenlijnen gebruik maken om soms gehele legerkorpsen van west naar oost en omgekeerd te verplaatsen moet men zich daarvan toch geen overdreven voorstelling maken. Vooral tegenover het Frans-Engelse leger, waarvan voortdurend krachtige actie te verwachten is, zullen de Duitsers wel nalaten zich al te veel te verzwakken. De voortdurende aanvallen in het gebied van de Chemin des Dames, zowel als de tegenaanvallen in Vlaanderen, bewijzen, dat de Duitsers in het westen nog over voldoende troepen beschikken.